

חינוך בפרשה - כי תבוא מחשמל או משעמם...

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ', מרצה בכיר

לעתים אני נכנס לצפות בשיעור, ואני נשבה בקסם המלמד ואופן מסירתו. מבלי להיות 'מונח' בסוגיא, אני מוצא עצמי מקשיב ואף לומד. יש חשמל באויר. אך קורה, ומיד בהיכנסו אני חש שאין קשר בין המלמד לבין תלמידיו. הוא עוסק בהוראה והם עוסקים בשלהם. שְׁנִים קוראים קומיקס, אחד מצייר, כמה בוהים, חלק נרדמו, ורק כמה בודדים מקשיבים לשיעור. ואני יושב בשולי הכיתה, וחושב 'אילו הייתי תלמיד כאן - כנראה שלא הייתי מקשיב'. השיעור משעמם. המלמד מְרַצֶה וּמְשַׁרְה שיעמום, ללא שיתוף התלמידים, האינטונציה מרדימה, כולו אומר יובש.

לאחרונה סיפר לי מחנך ותיק, כי לפני עשרות שנים התקבל לעבודת הקודש במחיצת המנהל הדגול הרב מאיר מונק, שנלב"ע בקיץ האחרון. במשך שנתיים היה עולה מדי מוצ"ש לבית המנהל ללימוד בחברותא. יחד 'הכינו' את החומר השבועי. לא את 'הגמרא' הכינו, אלא את ה'שיעור'. הרי כאברך בן-תורה הכיר וידע את הגמרא. המנהל הרב מונק לְמַדוּ איך להכין שיעור. איך מתכוננים להעברת הגמרא ולהנחילה לתלמידים! תלמודו ותלמידיו בידו!

בפרשתנו מצווים על מעמד 'הר גריזים והר עיבל'. שם יכריזו אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם. כתב רבינו הרמב"ן 'ובירושלמי בסוטה (פ"ז ה"ד) ראיתי, אֲשֶׁר לֹא יָקִים - וכי יש תורה נופלת? רבי שמעון בן יקים אומר זה החזן'. עיי"ש ברמב"ן המפרש בדרכו. ואילו ב'פנים יפות' כתב ש'החזן' קרוי המלמד תינוקות, כמו שמצינו בחז"ל. עם ישראל כולו בִּרְךְ את המלמד המסביר היטב, ומקיים הלימוד בתלמידיו עד אשר יעשו אותם. ואף קללו בארור את המלמד המתרשל במלאכת ההסברה ואינו עומד על תלמידיו להבינם דבר דבור על אופניו.

הבנת הלימוד משליכה על קיום התורה והמצוות. כאשר תלמיד חש בתום סוגיא או בסוף שבוע, כי במשך שבוע "למד והקשיב, אך אינו יודע ברור מה למדו", נעשה מתוסכל, והרצון לעמוד התורה ולהתקדש במצוותיה - ממנו והלאה. יש להקים את התורה, להציב את התלמיד, ולהעמידם יחד. דרושה הוראה מסבירה, שמיעת התלמידים, המחשה, תיבול, וביאור כל רכיב וכל תיבה. חובה לסכם 'ולסגור' כל קטע. לפני שעוברים לתירוץ נוודא שהקושיא מובנת. ב"ה איכשר דרא ויש ספרי איכות המדריכים כיצד ללמד. מלמד מומחה

מתכונן גם מראש 'מה לא להגיד' ובאיזה סמטאות 'אין כניסה', כדי לא להרבות במלל ולא להסיח דעת התלמידים. נסיעה מוכנה – נסיעה בטוחה!

מלמד מיומן מעודד תלמידיו להשמיע ולבטא. אינו חוסם שאלותיהם. אדרבא, הוא מנצל דבריהם לפיתוח חשיבה ולהתעררות בלמידה. ברור שהוא כרב חובל הניצב בראש ספינתו, והוא מנווט מתי ישאלו ומתי יאזינו, מתי יעתיקו את 'שלו' ומתי יכתבו 'משלהם'. ככל שתלמידיו יקראו, ישיבו, יביעו, יעיינו ויטענו – כך תתקיים התורה בידם.

הזכרנו כי חז"ל מכנים מלמד 'חזן'. במשנה שבת (פ"א מ"ג) נאמר... ולא יקרא לאור הנר. באמת אָמרו, החזן רואה היכן התינוקות קוראים... רבינו ניסים גאון (שבת יג.) מביא דברי הירושלמי כי אין לחשוש שתשב"ר יטו את הנר בשבת, מפני שילדים רוצים שהנר יכבה! בכך ישתחררו מהלימודים! על המחנכים לזכור זאת! התלמידים עדיין ילדים, וטבעם להיות 'כתינוק הבורח מבית הספר' כביטוי חז"ל. עלינו להשקיע ולהשתדל להנעים השהייה בכיתה! לנסות – ולו במעט – להקהות רצון ילדותי זה, לסיים ולהשתחרר לעוד הפסקה או 'שיעור חופשי'. וזאת למרות שכתוב בגמרא שהם, התינוקות, 'קוראים', ולא רק 'מקשיבים'. מלמד התבטא בפני 'זה נאמר רק בבית הספר. אך בחיידר רוצים להישאר'. ריחמתי עליו ועל תלמידיו! נשקיע בהם בצעירותם, בתפילה שבבגרותם לא ירצו לברוח...

כולם משתעשעים ומזמרים השבוע בדבריו המעוררים של האור החיים הק' 'אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה...' בואו נעזור להם להרגיש זאת! עלינו להמתיק להם! אל לנו למנוע מהם את הערבות! יהי"ר ויקראו עלינו ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם. בלמידה בהירה המעמידה ומקיימת.

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ

123ymm@gmail.com